zabraňoval ne-li vzpourám a revolucím, tedy alespoň pravidelným válkám. Závěrem této zajímavé skizy Stránský shrnuje a praví, že revoluce jest každá diskrepance mezi představou zákona a skutečností, a dodává, že z hlediska dotčeného právního řádu jest revoluce zjev metajuristický. Vývoj mezinárodního práva vede k zamezení revoluce v její dnešní nepravidelné a násilné formě, vede k arbitrážnímu, normám hovícímu řízení ve sporech většin s menšinami a vůbec v otázkách, kde nestačí princip majority. Až k tomuto řízení se úplně dospěje, pak nebude na světě místa ani pro války ani pro revoluce. Km.

Jaroslav Báštecký: Starobylé formule dnešních naších mezinárodních smluv. Proti kritice docenta Čády o mé studii »Starobylé formule dnešních našich mezinárodních smluv« dovoluji si uvésti několik věcných rámitek.

1. Studie ta, která vznikla ještě za mého fakultního studia historickoprávního, nemohla býti přirozeně — zejména již pro nepatrný rozsah — prací tento široký, nezapracovaný obor (t. j. formální stránku smluv) vyčerpávající, nýbrž měla býti toliko ukázkou studia tohoto oboru.

2. Pokud se týče salutační formule, stačí uvésti jenom to, co napsal docent Čáda do 2. čís. tohoto roč.: »musíme si přiznati, že je »... pozdravení« formule vlastně církevní, odkudž přešla do vyhlášek universitních«, aniž bych se ještě zmiňoval o výtce dra Opočenského o téže věci v Zahraniční politice. Spor nebyl veden o to, zda-li jest to formule církevní, nýbrž o to, zda-li se v mezinárodních smlouvách vyskytovala, a nebylo proto vůbec na místě uváděti s touto formulí v nějakou spojitost universitní vyhlášky.

3. Spor vyvrcholuje v rozdílných názorech o formuli: »všem, kteří tento list čísti ...« Kdežto docent Čáda zastával názor, že jde o dikci starých smluv soukromoprávních, tvrdil jsem, že formule ta se vyskytá ve velikém počtu smluv mezinárodních a veřejnoprávních. Avšak správnosti svého názoru Čáda doklady vůbec neprokázal, jen prohlásil ve 2. čísle t. roč., že »odůvodnění, že vskutku formule tato byla vyhrazena smlouvám soukromoprávním, nelze žel vtěstnati do vymezené této odpovědi« a přislíbil toliko k věci samé ještě jednou se vrátiti. V jeho nazírání lze spatřovati jisté kolísání, tak na př. prohlašuje-li tamtéž: ».. že nelze obecně pokládati každou smlouvu za veřejnou proto, že ji sjednal panovník ... nebo jinde (ve 4. čís.): »... ukáže se co smlouva uzavíraná mezi dvěma panovníky, kteří zcela ještě pod zorným úhlem starého pojetí státu patrimoniálního jednají jako soukromé osoby ...« Věty ty jsou typickým dokladem nazírání Čádova na tyto smlouvy.

Naproti tomu v dokladech v mé studii uvedených bylo by lze přece nalézti při důkladnějším rozboru některou smlouvu vskutku mezinárodní, obzvláště když některé smlouvy mnou citované jsou uvedeny i u Bittnera v Chronologisches Verzeichnis der österreichischen Staatsverträge. I. (1526—1763). Srv. na př. mojí pozn. 39. (smlouvy z 13./4. 1557, 28./6. 1571, 20./4. 1579) a p. Mohl bych poukázati i na celou řadu smluv cizích t. j. nedotýkajících se českých poměrů.

4. Pojmenování »erbeinung« nebo »erbeinigung« přichází pro smlouvy, které přecházejí na dědice a nástupce. Nemístnou jest i výtka, že užívám »zgermanisovaného« názvu »erbanuňk«. Dostačí, budu-li citovati ze spisu prof. Stiebra, České státní smlouvy (str. 22.): »V českých pramenech stalo se pro smlouvy dědičné obvyklým skomolené slovo německé »erbanuňk«. Že tyto »erbanuňky« patří mezi smlouvy mezinárodní, toho dokladem je, že jsou uváděny jak v zmíněném spise prof. Stiebra, tak i v Bittnerově Chronologisches Verzeichnis.

5. A jako résumé všech výtek uvádí »za mnoho slov« tu »skutečnost, že jsem neuvedl ani prý práce prof. Stiebra »Böhmische Staatsverträge«. Přehlédl však pozn. 6., kde cituji České státní smlouvy, kterýžto český spis je obsáhlejší a byl i vydán dříve (1910) než jeho německé zpracování (1912).

6. O nějakém pevně ustáleném pořadu jednotlivých formulí lze jenom velmi těžko mluviti pro velikou rozmanitost v pramenech.

Spor, ke kterému dala podnět nová úprava našich dnešních smluv, ukázal tak aspoň cestu k studiu mezinárodních smluv po stránce formální, a bylo by jen věci samé velice na prospěch, kdyby se někdo ujal zpracování této stránky a vylíčil ji v historickém vývoji až do doby nejnovější. Jaroslav Baštecký.

M ů j z á v ě r. Jestli autor »Starobylých formulí« mi vytýká některé nedostatky mé kritiky, doplňuji ji, neboť neuvedl jsem v ní samozřejmě vše, nechtěje zbytečně věc rozšiřovati. Odpovídám p o u z e na jeho jednotlivé body. — K čís. 1. podotýkám, že mne těší, že autor uznal konečně nedokonalost své práce. — K čís. 2. Výtka ta se netýká mé kritiky. Je každému skutečně volno si mysliti, že nebylo na místě uvésti podobu s vyhláškami universitními, ale je ještě vždy otázka, zda názor Baštecského je správný. — K čís. 3. Mohu ujistiti Baštecského a kohokoliv, že nekolísám ve svých názorech. Ale nemám chuti ani nyní předělávat po B. práci znovu, jak jsem byl již ve své kritice řekl. Nebudu také mu shledávati doklady, nepřesvědčí-li ho dostatečně to, co jsem proti němu uvedl. Ale musím aspoň tolik opraviti, že nějaká smlouva se nestane proto mezinárodní, že ji Bittner jako takovou uvedl — K čís 4. B. otiskl si passus z práce prof. Stiebra, který říká doslovně skoro totéž, co já (srov. laskavě v mé kritice). Při tom mohu snad mlčením pominouti náhodnou tiskovou chybu. Poznámka totiž ve »Státních smlouvách« odvolává se na Archiv Český VIII., kde na str. 169. a nikoliv na 168. se píše »erbainunk«, nikoliv však zkomoleně erbanuňk. Tvaru zkomoleného a zgermanisovaného užívá se hlavně za doby Veleslavínovy. Je to výplod jazyka značně již zkaženého a nesmíme ho použíti, chceme-li psáti spisovně. Stran povahy dědických sbratření, odkazuji ještě jednou na referát prof. Kaprasa v Č. Č. M. — K čís. 5. Jako v odpověď mohu pouze uvésti vlastní slova prof. Stiebra: »Die deutsche Fassung ist etwas a b g e ä n d e r t, auch durch einiges neue Material e r g ä n z t worden«. (Böhmische Staatsverträge, str. III.) Mohu tedy zase jen opakovati, co jsem napsal dříve, že za mnoho slov mluví skutečnost, že Baštecký ani tehdy, když jsem jej upozornil, po mých výtkách nečetl prací svého učitele a ředitele semináře, v němž jeho práce vznikla. Škoda, že se tak často naň odvolává. — K čís. 6. Je jasno, že práce Baštecského je příliš vzdálena základních pojmů diplomatických a proto další polemika je jen mařením drahocenného času. A tím ji považuji za odbytou. Dr. František Čáda.

Dr. Egon Weiss: Das bürgerliche Recht. I. Teil: Das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch. — Praha 1925. — Nákladem J. Mercy a syn. — 8° — Str. 452. — Váz. Kč 60. — Profesor Weiss vydal ve sbírce Prager Archiv zpracované vydání textu občanského zákoníka s dodatky až do poslední doby a přes to, že toto vydání nevyrovná se vydání Manzovu, na něž většina praktiků u nás i v českých kruzích jest zvyklá, možno vydání Weissovo přijati s povděkem a to hlavně z toho důvodu, že obsahuje dodatky nastalé republikánským zákonodárstvím u nás. Tyto dodatky jsou do textu na příslušných místech zpracovány. Tak zvláště novela manželská, a jiné dodatky. Vydání toto setkává se s jistými obtížemi a to z toho důvodu, že sice text německý byl až do převratu textem autentickým, než autentickým textem norem vydaných po 28. říjnu 1918 stává se text český. Autor z toho důvodu také tyto normy příslušně graficky označuje. Vydání má poměrně málo rozhodnutí, což nutno připočísti té okolnosti, že rychlost, s níž si praxe vyžadovala nového vydání práva u nás platného, nedovolila autoru, aby této stránce vydání věnoval péči. Ale i tak bude toto příruční vydání dobrou pomůckou pro německé právníky u nás, a dokazuje, že se konečně emancipujeme od vydání vídeňských. Na poli německém v oboru práva občanského bylo začato. dnk.